Čitateljem v pouk in zabavo.

Izredne knjižnice.

Islandska kmečka knjižnica.

Ena najbolj izrednih knjižnic za izposojevanje je v Rejkjaviku, glavnem mestu na severnem otoku Islandija. Ta knjižnica šteje 10.000 zvezkov ter je dar danske države, pod koje pokroviteljstvom je otok. Več nego 9 desetink te knjižnice je vedno razposojenih. Če kdo želi gotovo knjigo, jo tudi dobi, če je bogat glede potrpežljivosti. Lahko preteče eno leto, predno se bo dopehal do zaprošene knjige. Javnost, ki si izposojuje iz ljudske knjižnice berivo, je raztrošena daleč po deželi. Knjige romajo dostikrat več mesecev, predno dospejo v roke čitatelja. Islandski kmet čita le v zimskih mesecih, a takrat pa temeljito. Na spomlad, ko je omogočen medsebojni promet, prevzame knjige pošta, jih odpelje v knjižnico in dobavi zopet nove, s katerimi mora izhajati kmet eno leto. Za izposojevanje knjig ni treba plačati ničesar, pač pa za prevoz po pošti.

Knjižnica na Spitzbergih.

Druga, še manj znana knjižnica, se nahaja v obmorski naselbini na Spitzbergih proti severnemu tečaju. Ustanovila jo je pred leti amerikanska misijonska družba in so jo pripeljale na otočje razne ladje. Obsega 1000 zvezkov in so zastopane knjige v 12 jezikih. Knjige čitajo kitolovci, ki se preskrbujejo na Spitzbergih s premogom in bivajo tamkaj dalje časa, dokler jim vreme ne omogoči nadaljevanja vožnje. Nadalje si izposojujejo knjige Eskimi, ki bivajo kot domačini na Spitzbergih. Eskimi so se naučili v odrasli dobi v misijonskih šolah čitanja ter pisanja in radi berejo.

Potujoča knjižnica.

Zopet druga posebna knjižnica roma celo leto po francoskem Južnem morju in obišče vse otoke, ki ležijo raztrošeni po širnem morju okrog večjega otoka Tahiti. Ta knjižnica je državna last in je posojevanje brezplačno. Na krovu majhnega parnika, ki je bolnica in ki prevaža bolnike v bolnico v Tahiti, je spravljenih 2000 zvezkov, katere so podarile razne odlične francoske osebnosti. Čitatelji so v tem slučaju le Evropejci, ki so na ta ali oni način zaposleni na omenjenih številnih otokih.

Knjižnica za lovce.

Največjo med izrednimi knjižnicami vzdržuje Hudsonbay-družba, ki je na celem svetu najmogočnejše podjetje za izvoz kožuhovine. Omenjena družba ima uslužbenih na tisoče nastavljačev pasti ter lovcev, ki se kretajo po vseh severnih pokrajinah Kanade. Mnogokrat so na potovanju celo leto, predno se porinejo v izhodišče, kjer prodajo kože in kasirajo izkupiček. Odpočitek lovcev v osrednjih postojankah, katerih je 12, traja po cele mesece. In baš za te lovce je osnovala družba knjižnico. K čitateljem pa še spadajo Indijanci v onih reservacijah, kjer poučujejo čitanje ter pisanje.

Policijska knjižnica.

Znamenita kanadska knjižnica je ustanovljena za kanadsko policijo na konjih. Ta policija, ki šteje nad 2 tisoč članov, je nameščena po pokrajini, ki je tako velika kot Evropa brez Rusije. Si lahko predstavljamo, kako zaželjeno je čtivo po teh zasneženih poljanah v neznosno dolgih zimskih mesecih.

*

Skrivnostni krvnik razkrit.

Angleški kralj Karl I. je bil obglavljen leta 1649. Poklicni rabelj se je javil bolanega, a v resnici se je izognil izvršitvi obglavljenja iz strahu pred morebitnim poznejšim maščevanjem. V noči pred izvršenjem smrtne kazni so morali najti novega krvnika. Drugo jutro je bil pripravljen mož z masko na obrazu, ki je odsekal kralju glavo. — Kedo je bil ta mož s krinko? Nikdo ni zvedel. Zginil je, brž ko so mu izplačali zaupniki obljubljeno nagrado. Angleški oberst je odkril sedaj v Barbadosu na otočju Antilov pred osrednjo Ameriko v starem kovčeku pismo, ki je razkrinkalo ter pojasnilo zadevo zagonetnega krvnika. Gotovi John Lewigton je pisal leta 1669 naslednje pismo: »Tukaj je umrl starec Hugh Peachall. Živel je več nego 20 let na otoku. Na smrtni postelji je priznal s solzami v očeh, da je bil on taisti, ki je odsekal Karolu I. glavo in je prejel za krvavo delo nagrado 100 funtov šterlingov.«

Omenjeno pismo je naslovljeno na trgovca Johna Drawter v London, ni bilo nikoli odposlano in je obležalo v kovčeku v Barbados.

*

235 gospodov ministrov na francoskem.

Tretja francoska republika obstoji 64 let. V tej dobi ima 235 še živih ministrov, ki so še v uradu, ali živijo v zatišju, nekateri so utrujeni od dela, zopet drugi so vsak dan pripravljeni, da postanejo zopet aktivni ministri. 235 je znatno število in prekaša v tem oziru Francijo edinole Portugalska.

Pri starih Rimljanih je obstojal običaj, če je bil kedo eno leto konzul, so mu pustili ta naziv celo življenje. Nič manj uljudno nego Rimljani so tudi republikanski Francozi. Če postane bivši minister državni podtajnik, nad katerim je minister, ostane za državo in za vse, ki imajo z njim opravka, »gospod minister«. Naslov minister ostane, če takle gospod zaide v preiskavo. Ako je pa imel g. minister srečo, da je bil zaposlen s sestavo vlade, postane za celo življenje: g. predsednik.

Od omenjenih 235 ministrov niso vsi aktivni parlamentarci, ampak se jih ubija z zakonodajo le 177. 66 je senatorjev, 106 poslancev. 64 jih ni med senatorji in ne med poslanci, 12 jih sploh nikoli ni bilo, kakor n. pr. maršal Petain, ki je trenutno vojni minister, in general Denain, ki vrši službo letalskega ministra.

Je še 14 bivših ministrskih predsednikov, od katerih jih je 6 zastopanih v sedanji vladi in 3 od teh so bili predsedniki republike: Doumergue, Poincare, Millerand. 125 ministrov ni vršilo službe šefa urada, kakor n. pr. Lebrun, predsednik republike; 4 niso bili nikdar visoki komisarji, kakor Henri Berenger, ki je bil samo poslanik.

Vsak peti parlamentarec na Francoskem ima upanje, da bo postal še minister.

*

Zakladna blagajna angleške kraljice.

Pred kratkem so dogotovili oklopni prostor, v katerem je shranjena blagajna angleške kraljice in njenih bližnjih sorodnikov. Kje da je ta prostor, je znano malokaterim. Nahaja se 12 m pod zemljo in je zavarovan napram tatom, bombam ter strupenim plinom. Lahko pridivja vojna ali prihrumi vesoljni potop, v omenjenem prostoru shranjenim dragocenostim se ne more zgoditi ničesar. Do zakladne blagajne vodi skozi obokani kletni prostor skrivni hodnik, ki konča z 20 ton težkimi in lahko se odpirajočimi vrati. Tako zgleda skrivališče na zunaj. V oklopnem prostoru samem je 1500 predalov in je mogoče vsakega odkleniti s posebnim ključem. Za slučaj, da bi kedo našel enega od ključev, bi moral preiskusiti z njim 1500 vrat in bi še mogoče zadel na prazen predal.

20tonska vhodna vrata je lahko premakniti po gotovem sistemu ali načinu. Ta način je mogoče izbrati le v gotovih urah. Dva uradnika imata vsak po en seznam, iz katerega je mogoče sestaviti način odpiranja.

V oklopnem prostoru je telefon, zapečateno pismo in ključ. Do pisma in ključa je mogoče priti, ako je bil uspešen poklic po telefonu. V pismu je navodilo glede pota, ki pelje iz notrajnosti skrivnostne kamre zopet na prosto. Ponovna nasprotna pot je nemogoča.

Za zakladno skrivališče so porabili 600 ton raznih kovin ter jekla. Po prostoru je skritih 100 signalnih ter alarmnih naprav, ki lahko prikličejo v najkrajšem času policijo ter vojaštvo.

Oklopnim napravam je nemogoče priti do živega s topilnimi aparati, ali z eksplozivnimi sredstvi.

Krog in krog oklopnega oboka je hodnik, v katerem se neprestano kreta stražnik, ki lahko opazuje s pomočjo ogledal vse stene.

Opisanemu skrivališču je slobodne zaupala angleška kraljica svoje dragocene zaklade.

Oglasujte v „Sl. gospodarju“!